

Centres of Expertise leggen de verbinding

Samenwerken aan kennisontwikkeling

Vanaf 2013 zijn groene hogescholen de kartrekker van een of meerdere Centres of Expertise (CoE). De hogescholen werken samen met het bedrijfsleven aan kennisontwikkeling. Hoe doen ze dat? En wat heeft het opgeleverd?

'Het CoE is de plek waar je in de volle breedte samenwerkt binnen innovatieve thema's'

"Het werken in partnerschappen om kennisontwikkeling te realiseren, is de kern van een CoE", zegt programmaleider Toine Hattink van CoE Greenport. Onderwijsinstellingen en bedrijfsleven ontwikkelen en ontdekken samen de beste methodiek hiervoor, die per situatie kan verschillen, aldus Hattink. Hij zegt nu ongeveer 30 projecten in portefeuille te

hebben of te hebben afgerond: grote projecten voor toegepast onderzoek die samen met grotere bedrijven of consortia worden uitgevoerd, zoals projecten onder de noemer 'Telen zonder daglicht', maar daarnaast ook kleinere projecten of projecten in de vorm van dienstverlening waarbij bedrijven met een concrete adviesvraag komen.

In de CoE's werken de groene hogescholen, lectoraten en bedrijven samen aan kennisontwikkeling

VIJF GROENE COE'S

De groene Centres of Expertise (CoE's) die in de loop van 2013 opgericht zijn, vloeien voort uit het topsector-beleid. De CoE's hebben als doel binnen het hoger beroepsonderwijs kennisvalorisatie op gang te brengen en opleidingen te vernieuwen, gericht op de innovatiebehoefte van het bedrijfsleven. Daarvoor werken de groene hbo-instellingen in de CoE's met bedrijven in een publiek private samenwerking. Per CoE stelt de overheid (Ministerie van Economische Zaken) voor vier jaar 4 miljoen euro beschikbaar. Daarna, in 2018, moeten de CoE's in staat zijn zelfstandig te kunnen functioneren.

Groene hogescholen trekken vijf CoE's:

- CoE AgroDier: Penvoerder is van Hall Larenstein, programmaleider: Arjen Heerema. Verduurzaming van de dierlijke productie is het thema.
- CoE Open teelten: Penvoerder is CAH Vilentum, programmaleider: Corné Kocks. Het CoE werkt aan innovatie van de sector. Speerpunten zijn onder andere precisielandbouw en bodem
- CoE Greenports: Penvoerder HAS Hogeschool, programmaleider Toine Hattink. Het CoE is gericht op de Greenportregio's met een focus op nieuwe teeltsystemen.
- CoE Food: Penvoerder HAS Hogeschool, programmaleider Hans Hilbrands. Het CoE wil bijdragen aan de innovatiekracht van het food-bedrijfsleven en focust onder andere op gezond voedsel en duurzame voedselproductie.
- CoE Biobased Econome (CBBE): Penvoerder Wageningen UR, programmaleider: Gerlinde van Vilsteren. Het CoE werkt aan versterking van het onderwijs zodat professionals opgeleid kunnen worden voor de Biobased Economy.

Projecten

Bij alle vijf groene CoE's zie je een vergelijkbaar beeld, zo blijkt uit een belronde onder de vijf programmaleiders. Er draaien veel projecten met bedrijven. Studenten en docenten participeren in die projecten. Studenten voeren toegepast onderzoek uit op verzoek van de bedrijven, soms onder begeleiding van docenten, soms - zoals bij het CoE Open teelten - voeren masterstudenten zelfstandig onderzoek uit bij bedrijven en begeleiden dat onderzoek.

Dat zo veel projecten van de grond gekomen zijn, heeft Corné Kocks, programmaleider van het CoE Open teelten wat verrast: "Mijn idee was eerst maar eens een net uit te gooien en te kijken wat je binnen kunt halen", zegt hij. "Het zijn nu zoveel projecten dat je tegen een capaciteitsprobleem aanloopt." Hij zou wel meer projecten uit kunnen voeren door mensen in te huren via Agrojobs bijvoorbeeld, 'maar wil je dat?' zo vraagt hij zich af. Doel van de CoE's is ook dat er een verbinding gelegd wordt met het onderwijs.

Alle CoE's hebben in hun businessplannen beschreven dat ze willen werken aan versterking

van het onderwijs, bijvoorbeeld door nieuwe kennis in het onderwijs te implementeren of door hogescholen te helpen toegepast onderzoek te ontwikkelen. Door alleen maar projecten en daarbij horende financiering binnen te halen, haal je je financiële targets wel, maar de vraag is of je daarmee je doel niet voorbijschiet. "Je kunt je afvragen wat dan de meerwaarde nog is voor het onderwijs," zo vraagt Gerlinde van Vilsteren, programmaleider van het Centre for Biobased Economy (CBBE) zich af. "Alle centra worstelen daarmee."

Verbinding

Zoals de CoE's nu werken, hebben ze zeker meerwaarde voor het onderwijs, vinden alle programmaleiders. Het CoE neemt docenten mee in innovaties, zegt Arjen Heerema van het CoE AgroDier. "Door de verbindingen die we leggen met innovatieve bedrijven, met onderzoek, met lectoren en hun kenniskring zorg je dat onderwijsinstellingen werken aan een gezamenlijk gezicht: Het CoE is de plek waar je in de volle breedte samenwerkt binnen innovatieve thema's." Hogescholen voerden al wel studentenprojecten uit in samenwerking met

bedrijfsleven, lectoren werkten al wel samen in kenniskringen aan kennisontwikkeling. Dat is niet nieuw, aldus Heerema. “De meerwaarde van de CoE’s ligt in de verbinding. In de CoE’s werken de groene hogescholen, lectoraten en bedrijven samen aan kennisontwikkeling.”

De CoE’s zijn bijna twee jaar op gang. De financiering door de overheid stopt na vier jaar. Het is nog te vroeg te zeggen of en hoe CoE’s na deze vier jaar verder gaan, maar duidelijk is wel dat de activiteiten van de groene hogescholen niet ophouden. De versterkte samenwerking tussen hogescholen, bedrijven en onderzoek is een proces dat niet te stoppen is. “Het is een manier van werken die we met het bedrijfsleven ontwikkelen”, zegt Toine Hattink: “Onderwijsinstellingen ontwikkelen het vermogen responsief te worden. We leren sneller schakelen en beter te reageren op vragen uit het veld. Dat verdwijnt niet na vier jaar.”

Het CBBE is nu al bezig met een verkenning naar aanvullende financiering, aldus Van Vilsteren. ■

[Kijk voor meer informatie, links en downloads op \[groenonderwijs.nl\]\(http://groenonderwijs.nl\) > vakblad editie 4.](#)

Kun je smakelijke voeding ontwikkelen voor senioren met kauw- en slikproblemen? Een vraag waaraan docenten en studenten met een groep van bedrijven, verzekeraars en een zorginstelling werken in een van de projecten van het CoE Food

Diploma *op maat*

Lauwrens Helmens, teamleider vmbo Terra Winsum: “Maatwerk doet recht aan de leerling, maar is niet eenvoudig te realiseren in de praktijk. Individueel differentiëren naar niveau, vraagt wel wat van de docent. Kleine homogene groepen voor een vak naar niveau samenstellen is vaak te duur. Toch is het zoeken naar mogelijkheden voor maatwerk waardevol. Dat doen we ook met het Groene Lyceum. Vroeger kon een leerling in een vbo-klas (B/C-niveau) examen doen op (mavo) D-niveau. Maatwerk *old school*?”

Edith Diepeveen, beleidsadviseur vmbo AOC Raad: “Met de vernieuwing in het vmbo bieden scholen meer maatwerk. Het groene vmbo zal daarin ook meer samenwerken met niet-groene VO-scholen. Of leerlingen door die samenwerking eerder hun AVO-vakken op een hoger niveau zullen afsluiten, is de vraag. Bij de meeste vmbo-leerlingen wordt het niveau juist bepaald door die vakken. De kracht van het vmbo-groen zit juist in het leren in de context van de groene beroepsgerichte leeromgeving. Dan denk ik dat het voor leerlingen uitdagend is om een vak waar ze goed in zijn op een hoger niveau af te sluiten.”

Jenita Hulst, projectleider Groene Lyceum AOC Oost Almelo: “Een maatwerkdiploma is motiverend voor leerlingen en zal tot betere resultaten leiden. Bovendien verleg je de focus van ‘niet kunnen’ naar ‘waar ben ik goed in?’ Op papier een geweldig plan, maar om succesvol te worden, zal er geld in gestoken moeten worden.”

Marc Kuijpers, teamleider AOC de Groene Welle: “Wij waren de laatste school in Nederland die vmbo-leerlingen de mogelijkheid bood om vakken op een hoger niveau te halen. Een BB-leerling kon vakken op KB-niveau doen en een KB'er op GL-niveau. GL'ers konden extra vakken volgen. Maar omdat de inspectie kritisch was over de opbrengsten en de mbo-scholen er weinig mee deden, hebben we de handdoek in de ring gegooid. We hebben nog wel de stapelklas, waarin sommige leerlingen na hun examen in een extra jaar naar een hoger niveau kunnen.”

In maart lanceerde voorzitter van de VO-Raad Paul Rosenmöller het plan voor een maatwerkdiploma, waarbij leerlingen vakken waar zij goed in zijn op een hoger niveau kunnen volgen. Wat vindt men in het groen onderwijs van dit plan en hoe uitvoerbaar is het?

Bert Kwakkel, directeur Helicon VMBO Nijmegen: “Dit plan lijkt voor het vmbo heel erg op de diplomering die er was voor de invoer van de leerwegenstructuur, de ABCD-niveaus. Het bezwaar was toen dat het vervolgonderwijs met deze diplomering niet goed kon aansluiten. De leerwegen zouden dat wel doen, met een gegarandeerd diploma op niveau en toegangsrecht naar mbo. Als het maatwerkdiploma een goede doorstroom, dus ook maatwerk, naar het mbo blijft bieden, zie ik voordelen voor de leerling.”

Rien van Tilburg, voorzitter CvB Clusius College: “Voor leerlingen kan een maatwerkdiploma voordelen hebben en belangrijk zijn voor hun gevoel van eigenwaarde. Voor leerlingen die geen vmbo-diploma kunnen halen, zou het veel betekenen als zij voor een aantal vakken certificaten kunnen halen. Ook vo-leerlingen voor wie havo- of vwo-diploma net te hoog gegrepen is, kunnen erbij gebaat zijn. Maar ‘betalen’ certificaten zich uit bij een vervolgopleiding? Mogen aoc's ook vakken op havo-niveau gaan aanbieden? Kunnen (kleinere) scholen dit wel organiseren? ■

Wat is uw mening?
Vul de poll in op
www.groenonderwijs.nl